

ΚΛΕΙΩ

H. Lentemann d.c.

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ

ΜΗΝΟΣ ΕΝ ΔΕΙΨΙΑ.

Τόμος Ε'.

ΑΡΙΘΜ. 19 (115).

Συνθρομή, διδούμενη ἀπό 1. Ιανουαρίου και 1. Ιουλίου ἑκάστου έτους, ἔξαμηνος μόνον
και προπληρωτέα: Πανταχού φράγμ. χρ. 12½ η μάρκ. 10.

ΕΤΟΣ Ε'.

τῇ 1/18. Οκτωβρίου 1889.

ΣΟΥΛΦΙΚΑΡ ΠΑΣΣΑΣ

ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ.

Ο νῦν ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Αἰγύπτου Σουλφικάρ πασσᾶς εἶνε Ἐλλην τὸ γένος, ὁφείλει δὲ τὸ λαμπρὸν αὐτοῦ στάδιον, ὅπερ μέχρι τοῦδε διήνυσεν, εἰς τὴν αἰγυμαλωσίαν αὐτοῦ κατὰ τὴν ἡρωϊκὴν ἔξοδον τοῦ Μεσολογγίου, καὶ εἰς τὰς προσωπικὰς ἀρετὰς καὶ τὴν ἀτομικὴν του ἀξίαν.

Ο Σουλφικάρ πασσᾶς, γεννηθεὶς ἐν Μεσολογγίῳ ὅλιγα ἔτη πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, ἐκ πατρὸς Ἐλληνος, Γαλανοῦ τὸ ὄνομα, ὃτο μόλις ὀκταετὲς παιδίον, δὲ κατὰ τὴν ἔνδοξον ἐκείνην νύκτα τῆς 10. ἀπριλίου 1825, ἀκολούθων τὴν μετὰ τῶν ἄλλων ἡρωῖδων τοῦ Μεσολογγίου γυναικῶν μετασχοῦσαν τῆς ἔξοδου μητέρα του, ἥχμαλωτίσθη ὑπὸ τοῦ αἰγυπτιακοῦ στρατοῦ τοῦ Ἰβραΐμη, τοῦ πολιορκοῦντος τότε τὸ κοσμοθαύμαστον διὰ τὴν ἡρωϊκὴν του καρτερίαν Μεσολόγγιον.

Ο νεαρὸς αἰχμάλωτος, μεταχθεὶς ὑπὸ τῶν ἑλόντων αὐτὸν Αἰγυπτίων εἰς Ἀλεξάνδρειαν, προσείλυκεν εἰς ἑκατὸν διὰ τῶν λίαν ἐνωρίς ἐκδηλουμένων ἀρετῶν του τὴν συμπάθειαν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ τότε μονάρχου τῆς Αἰγύπτου Μεχμέτ' Αλῆ, διστις παραλαβὼν τὸν παῖδα ὑπὸ τὴν προστασίαν του ἡξίωσεν αὐτὸν τῆς ὑψίστης εὐνοίας, εὐδοκήσας μά-

λιστα καὶ τὸν συνεκπαιδεύσῃ μετὰ τοῦ ἰδίου του υἱοῦ Σαΐτ πασσᾶ. Τυχῶν ἐνταῦθα λίαν ἐπιμεμελημένης ἀγωγῆς καὶ ἐκπαιδεύσεως παρὰ τῶν αὐτῶν ἐκείνων διδασκάλων, οὓς ὁ Μονάρχης εἶχε μετακαλέση ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ πρὸς μόρφωσιν τοῦ υἱοῦ του, καὶ γενόμενος πρὸς τοὺς ἄλλους κάτοχος τῆς τουρκικῆς, περσικῆς, γαλλικῆς καὶ ἀραβικῆς γλώσσης, εἰσῆλθε μετὰ ταῦτα εἰς τὰ βασιλικὰ Αἴγυπτιακὰ πλοῖα, Ἀκια καὶ Βενι-Σουέφ καλούμενα, ἐνθα ἐσπούδασε τὰ ναυτικὰ μετὰ τοῦ Σαΐτ πασσᾶ, καὶ ἀλληλοδιαδόχως προαγόμενος ἀφίκετο μέχρι τοῦ βαθμοῦ capitaine de vaisseaux· ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ δὲ ταῦτη διετέλεσεν ἐπὶ δέκα καὶ ἐπέκεινα ἔτη, ὧν συγχρόνως καὶ ἴδιαίτερος ταμίας τοῦ Σαΐτ πασσᾶ, διστις ἐκτιμήσας τὴν τιμιότητα καὶ ἀκεραιότητα τοῦ ἀνδρος διώρισεν αὐτὸν θησαυροφύλακα Κεδίβικὸν (Ισοδύναμον τότε τῷ ὑπουργῷ τῶν Οἰκονομικῶν) καὶ συνάμα πρόεδρον τοῦ δικαστηρίου. Βραδύτερον δέ, διστις πασσᾶς ὃτο Κεδίβης τῆς Αἰγύπτου, δ Σουλφικάρ πασσᾶς ἐγένετο ὑπουργὸς αὐτοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν, καὶ μετὰ ταῦτα διωρίσθη μέλος τοῦ ἴδιαιτέρου Συμβουλίου τοῦ Κεδίβου, ἀκολούθως δὲ διοικητῆς Ἀλεξαν-

ΣΟΥΛΦΙΚΑΡ ΠΑΣΣΑΣ.

Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Αἰγύπτου.

ΚΛΕΙΩ. ΤΟΜΟΣ Ε'.

δρείας, ἐν τῇ ἀρχῇ διετέλεσε μέχρι τοῦ ἔτους 1867. — Μετὰ ταῦτα, Κεδίβου γενομένου τοῦ ἔξαναγκασθέντος να καταβῇ τοῦ θρόνου τῆς Αἰγύπτου Ἰσμαήλ πασσᾶ, διωρίσθη καὶ πάλιν ὑπουργὸς τῶν ἔξωτερικῶν, καὶ βραδύτερον διοικητὴς Καΐρου, εἴτα δὲ πάλιν μέλος τοῦ ἰδιαιτέρου Συμβουλίου τοῦ Κεδίβου, καὶ κατόπιν πρόεδρος τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Μουκάθαλα αὐτῷ. — Εἶτα βλέπομεν αὐτὸν ἀλληλοδιαδόχως διοικητὴν Ἀλεξανδρείας ἐκ δευτέρου, μέλος τοῦ ἰδιαιτέρου Συμβουλίου, διοικητὴν Καΐρου, πρόεδρον τοῦ Ἐφεσίου Ἀλεξανδρείας, ὑπουργὸν τῶν ἔξωτερικῶν καὶ τῆς Δικαιοσύνης, πρόεδρον τοῦ Μικτοῦ Δικαστηρίου αὐτῷ. Ἐπελθόσης μετὰ ταῦτα τῆς ἐκθρονίσεως τοῦ Ἰσμαήλ πασσᾶ καὶ γενομένου Κεδίβου τοῦ ἥδη τοσοῦτον συνετῶς καὶ πατριώς ἐν Αἰγύπτῳ ἀντιβασιλεύοντος Τεφίκη πασσᾶ, διωρίσθη αὖτις ὑπουργὸς τῶν ἔξωτερικῶν καὶ τῆς Δικαιοσύνης, μεθ' ὃ ἐγένετο τὸ τρίτον διοικητὴς Ἀλε-

ξανδρείας μέχρις Ιουλίου 1880, ὅτε πρόσελή φθη ὑπὸ τοῦ Κεδίβου Τεφίκη ὡς Μέγας αὐτοῦ Αὐλάρχης καὶ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ ταύτη διετέλεσε μέχρι τοῦ Ιουνίου 1888, ὅτε πάλιν διωρίσθη ὑπουργὸς τῶν ἔξωτερικῶν καὶ ἔκτοτε διατελεῖ τοιοῦτος μέχρι τῆς σήμερον.

Τοιουτοτρόπως βλέπομεν ἐν τῷ Σουλφικάρ πασσᾶ το συγεικῶς σπάνιον φαινόμενον ἀνδρὸς ἡκιστα φιλοδόξου, διὰ μόνης τῆς προσωπικῆς αὐτοῦ ἱκανότητος καὶ τῶν περικοσμουσῶν αὐτὸν ἀρετῶν ἀξιούμενου τῶν ὑψίστων τιμῶν, ἀπολαύοντος τῆς μεγίστης εὐνοίας τριῶν ἀλλεπαλλήλων μοναρχῶν καὶ περιβαλλομένου ἐπὶ τεσσαράκοντα καὶ τέσσαρα ἔτη σχεδὸν ἀκαταπαύστως τὰ ὄντα ἐν Αἰγύπτῳ ἀξιώματα. Ο δὲ ἀνὴρ οὗτος ἦτο, ὡς ἀνωτέρω ἐρρήμη, διὰ μόλις ὁκταετῆς ἐκεῖνος παῖς, ὅστις ἦχμαλωτίσθη ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων κατὰ τὴν ἔξοδον τοῦ Μεσολογγίου.

Ο ΚΩΦΟΣ

υπὸ Octave Mirbeau.

Χθὲς ἐπεσκέψθην τὸν ζωγράφον Φίλιππον Γρασσώ, ὑψηλόν, ἴσχυνδον καὶ ἥπιον ἀνθρώπον, μὲ πρόσωπον ὥχρον καὶ ἐρυτιδωμένον. Ο Γρασσώ εἶνε κωφὸς καὶ ἡ ἔλλειψις αὕτη τὸν καθιστᾷ ἀδέξιον, ὀλίγον τι αἰσχυντηλὸν καὶ πολὺ συσταλμένον.

Τὸν εἶχον συναντήσης ἐνίστε, τὸ ἑσπέρας, παρά τινας τῶν φίλων μου καὶ αἰφνιδία τις συμπάθεια μὲ εἰλκυσε πρὸς αὐτόν. Τὸν ἀφιναν μόνον, διότι ἦτο σκυθρωπὸς καὶ ὡμίλει ὀλίγον. Σιωπηλὸς πάντοτε ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς εὐθυμίας, ἥτις τὸν περιεστοίχιζεν, ἐφαίνετο μηδὲν ἐννοῶν καὶ διώκων σνειρά διηγεῖσθαι φεύγοντα. Περὶ τοῦ βίου του οὐδὲν ἄλλο μοὶ ἦτο γνωστὸν εἰ μὴ ἦτο νυμφευμένος, διτὶ δὲν συνέζη μετὰ τῆς γυναικός του καὶ ὅτι ἐθεωρεῖτο πτωχὸς ἀπὸ χρήματα καὶ ἀπὸ εὐφυίαν καλλιτεχνικήν.

Οτε εἰσῆλθον εἰς τὸ δωμάτιόν του, δ Γρασσώ εἰργάζετο εἰς μίαν μεγάλην ἔλαιογραφίαν, καθισταμένος ἐπὶ ὑψηλοῦ τινος θρανίου.

— „Μὴ κυττάζετε“, μοὶ εἶπεν ἔρυθριῶν . . . „μὴ κυττάζετε τὸ ἔργον μου . . . εἶνε πολὺ ἀσχημο . . .“

— „Πῶς; ἀσχημο;“ τῷ ἀπήντησα, „ . . . ἀλλά . . .“

— „Ω! μή μου κάνετε κομπλιμέντα, σᾶς παρακαλῶ . . .

Ἐξέρω, ἔξερω, ἀφῆτε! . . .“

Ο Γρασσώ κατέβη ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ θρανίου, ἐπὶ τοῦ ὅποιου ἦτο σκαλωμένος ὡς πτηνόν, ἀπέθηκε τὸ πυξίον καὶ τοὺς χρωστήρας του ἐπὶ τῆς τραπέζης, καὶ εἶπεν ἀναστενάξας:

— „Ἐπεθύμουν, ἐντούτοις, πολύ! . . . Ἀλλὰ ἔχω τὸ δυστύχημα νὰ ἥμαι κωφός! . . . Δὲν ἀκούων οὔτε τραγούδια οὔτε κλάφεις· δὲν ἀκούω τίποτε . . . Πέριξ μου, τὰ πάντα εἶναι βαβά. Η φτερούγες δὲν ἔχουν ἀνατριχίλα, δ ἀνεμος δὲν ἔχει παράπονα, η φωναίς δὲν ἔχουν μουσική . . . Τὰ πάντα γεννῶνται, κινοῦνται καὶ ἀποθνήσκουσιν ἐν τῇ αἰωνίᾳ σιγῇ . . . Καὶ ἔπειτα! . . . Εἶμαι τόσον δυστυχής . . . Ἐλάτε νὰ ἴδητε, θὰ σᾶς δείξω κάτι τί . . . κάτι τί τὸ δόποιον δὲν ἔδειξα ἀκόμη! σὲ κανένα.“

Ἐπῆγγεν εἰς τὸ βάθμος τοῦ ἐργαστηρίου του, ὅπου ἤσαν κατὰ σειρὰν τοποθετημέναι αἱ εἰκόνες του, η μία ἐπὶ τῆς ἄλλης. Ἐλαβε μίαν ἔξ αὐτῶν, ἀπετίναξεν ἀπ' αὐτῆς τὸ κονιορτὸν καὶ τὴν ἐτοποθέτησεν ἐπὶ ἑνὸς ξυλίνου λευκοῦ ὑποβάθμου.

— „Πολλὲς φορὲς ἥθελησα νὰ τὴν καύσω“, εἶπε στενάζων, „διότι μὲ βασανίζει, μὲ φονεύει . . . Καὶ χθὲς μάλιστα, δὲν εἰξέρω τί μ' ἐκράτησε . . . ναί, ἀν εἰξέρετε πόσον ἀνόητος εἶμαι! . . . Εἰλικρινῶς, πῶς εύρισκετε αὐτὴν τὴν εἰκόνα;“

Ημην καταγοητεύμενος, ἔκθαμψος, ἔκπληκτος. Ο θαυμασμὸς μοῦ ἐκάρφωντε τὰ χεῖλη. Μὲ ύφος ἡλίθιον τὸν ἡρώτησα:

— „Εἶνε δικό σας ἔργο, αὐτό;“
‘Ο Γρασσώ ἐμειδίασε μελαγχολικῶς.

— „Σᾶς ἔκπληκτει, δὲν εἰν’ ἔτσι; Αὐτὸς μὲ ἔκπληκτει κ' ἐμέ . . . Τί νὰ σᾶς εἰπῶ! . . . Ναί, ἦτο μία ὡρα ἔκεινη, φεῦ, η μόνη ὡρα καθ' ὅλον μου τὸν βίον! . . . Ιδέτε αὐτὰ τὰ μάτια, αὐτὰ τὰ χεῖλη, αὐτὸς τὸ χέρι, αὐτὸς τὸ μπράτσο, αὐτὸς τὸ θαυμάσιον κρέας . . . Εἶνε η γυναῖκα μου, ἐννοεῖτε;“

Ο δυστυχῆς κωφός, στοιτις ἀπό τινων στιγμῶν ἐπνίγετο προσπαθῶν νὰ συγκρατήσῃ τὰ δάκρυα, ἔπειτεν ἐπὶ μιᾶς καθήκουλας, καὶ στηρίξας τοὺς ἀγκῶνας ἐπὶ των γονάτων του ἔκρυψε τὸ πρόσωπον εἰς τὰς χεῖράς του καὶ ἐξερράγη εἰς δάκρυα καὶ λυγμούς.

Αφ' οὗ παρῆλθεν η κρίσις, αἰσθανθεὶς ἀποτόρμως μεταμέλειαν, μὲ ἡρώτησεν, ὀλίγον αἰσχυντηλῶς καὶ σχεδὸν ἱκετευτικῶς:

„Εἶμαι ἀνόητος, δὲν εἰν’ ἔτσι; . . . σᾶς φαίνομαι ἀνόητος; . . . Καὶ ἐν τούτοις ἔχω μεγάλην ἐπιθυμίαν νὰ ἀδειάσω ἐπὶ τέλους μὰ φορὰ τὴν καρδιά μου . . .“ Αλλὰ θὰ σᾶς εἶνε βαρετό, νὰ σᾶς διηγηθῶ αὐτὰ τὰ πράγματα! . . .“

Τὸν ἐνεθάρρυνα φιλοφρόνως νὰ μοὶ ἐμπιστευθῆ τὸ μυστικόν του, καὶ ἵδου τί μου εἶπε, μὲ φωνὴν τεθλιμένην;

* * *

— „Δὲν εἶνε ὅμως ἐνδιαφέρον . . . Η μήτηρ μου, χήρα μετὰ ἑνὸς ἔτους ὑπανδρείαν, μὲ ἀνέθρεψε μὲ πολλοὺς κόπους καὶ βάσανα, διότι ἤμουν πάντοτε φιλάσμενος. “Οταν ἔφθασα εἰς τὴν ἡλικίαν νὰ πηγαίνω εἰς τὸ σχολεῖον, αὐτὴν ἡ μήτηρ μου μὲ ὡδήγει ἐκεῖ, διότι δὲν ἥθελε νὰ μὲ ἐμπιστευθῆ εἰς κάνενα. Αὐτὸς μὲ κατέστησεν ὀλίγον τι ἄχριον καὶ δειλόν. Προσέσατε ὅτι ἤμουν κωφός καὶ ἀσχημός καὶ θὰ ἐννοήσετε ὅτι εἰς τὸ σχολεῖον, ἔνεκα τῆς συνεσταλμένης